

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра політичних інститутів та процесів

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДОЛОГІЯ ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ

Освітньо-наукова програма “Політологія” :
третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти

Спеціальність **052 Політологія**

Галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 28 серпня 2020 року

ЗМІСТ

1. Загальна інформація.
2. Анотація до курсу.
3. Мета та цілі курсу.
4. Компетентності.
5. Результати навчання.
6. Організація навчання курсу.
7. Система оцінювання курсу.
8. Політика курсу.
9. Рекомендована література.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Методологія політичної науки
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) – доктор філософії (PhD)
Викладач (-і)	Дерев'янка Сергій Миронович
Контактний телефон викладача	+38(034)259-61-46
Е-mail викладача	serhii.derevianko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Цикл професійно-наукової підготовки. Нормативна
Обсяг дисципліни	6 кредитів ECTS, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=54&id_cou=8921
Консультації	Упродовж вивчення курсу щосередини з 14.00 до 16.00 год.
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна “Методологія політичної науки” є нормативною дисципліною освітньої програми підготовки фахівців за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти. Має теоретичний і прикладний характер, покликана сформулювати у майбутніх фахівців-політологів набір необхідних компетентностей щодо визначення та ідентифікації актуальних суспільно-політичних проблем, їх комплексного наукового вивчення на основі методологічних та концептуальних засад наукового пізнання; принципів та методів наукового дослідження, вироблених у науці загалом та політології зокрема.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета курсу : здобуття аспірантами знань про генезу, склад і структуру методології політичної науки, її сучасні проблеми і напрямки розвитку для забезпечення їхньої професійної соціалізації як науковців-дослідників.</p> <p>Основними завданнями навчальної дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - засвоїти концептуальні засади наукового пізнання, – вивчити новітні методологічні напрями і течії; – оволодіти базовими методами політологічних досліджень. <p>На основі отриманих теоретичних знань передбачається :</p> <ul style="list-style-type: none"> – виробити у студентів навички формування і використання усвідомленої методологічної позиції наукового дослідження; застосовувати отримані теоретичні знання у науково-дослідній роботі; – удосконалити вміння вести пошук, добір та опрацювання наукової інформації джерел і літератури з теми дослідження; формулювати методологічну основу та засади дослідження; робити узагальнення і висновки; грамотно використовувати понятійний апарат, термінологію, професійну лексику. 	
4. Компетентності	
Інтегральна компетентність	
<p>ІК01 Здатність розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у політичній сфері, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних політологічних знань та/або професійної практики. із застосуванням теорій та методів політичної науки.</p>	
Загальні компетентності	
<p>ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК02. Здатність фахово спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово у процесі наукової комунікації та досліджень.</p>	

- ЗК03. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
 ЗК04. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.
 ЗК05. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
 ЗК06. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.
 ЗК07. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові, предметні) компетенції

- СК01. Комплексне розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.
 СК02. Поглиблене знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології та володіння категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.
 СК03. Комплексне застосування широкого спектру політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей, політичних систем та режимів, політичної поведінки у різних контекстах їх функціонування, відповідно до певного історичного або сучасного контексту.
 СК04. Комплексне розуміння особливостей реалізації влади у різних політичних системах та застосування широкого спектру політологічних теорій, концептів і методів для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.
 СК05. Комплексне застосування політологічного мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері, опису, пояснення й оцінювання політичних процесів та явищ у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
 СК06. Комплексне застосування інструментарію нормативної та емпіричної політичної теорії та методів політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у професійній діяльності.
 СК07. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати комплексні політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.
 СК08. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефахівців.

5. Результати навчання

- Результатами вивчення навчальної дисципліни «Методологія політичної науки» мають бути отримання таких знань, умінь та навичок:
- РН01. Опанувати універсальними навичками дослідника, зокрема застосування сучасних інформаційних технологій, розробки, організації та управління науковими проектами та/або науковими дослідженнями, презентації їх результатів у професійному середовищі через сучасні форми наукової комунікації (академічні наукові публікації, семінари, конференції), в засобах масової інформації та в публічній сфері у національному та міжнародному контексті.
 РН02. Мати системний науковий світогляд та філософсько-культурний кругозір, який включає розвинене критичне мислення, професійну етику та академічну доброчесність, повагу різноманітності та мультикультурності.
 РН03. Комплексно розуміти природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.
 РН04. Знати на поглибленому рівні нормативну та позитивну політичну теорію, політичний аналіз, порівняльну та прикладну політологію та володіти категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.
 РН05. Комплексно застосовувати широкий спектр політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.

PH06. Комплексно розуміти особливості реалізації влади у різних політичних системах та використовувати міждисциплінарні підходи, сучасні політологічні теорії, концепти та методи аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

PH07. Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати комплексні політологічні дослідження з використанням широкого кола прикладних методів, технологій та інструментарію аналізу.

Результати навчання відповідають вимогам дев'ятого рівня Національної рамки кваліфікації (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF/paran12#n12>), за яким особа, яка завершила навчання на ОП третього рівня вищої освіти повинна мати здатність демонструвати значну авторитетність, інноваційність, високий ступінь самостійності, академічну та професійну добросовісність, послідовну відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності. Результатом навчання повинна бути здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	40
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20
самостійна робота	120

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
перший-другий	політологія	перший	нормативний

Тематика курсу

Тема 1. Пізнання: сутність, структура, рівні та способи. Специфіка наукового пізнання.

Тема 2. Природничонаукове та соціогуманітарне пізнання.

Тема 3. Становлення і розвиток політичної науки.

Тема 4. Сучасний стан і проблеми політичної науки.

Тема 5. Проблема об'єктивності політологічного знання.

Тема 6. Проблема перевірюваності політологічного знання.

Тема 7. Проблема детермінізму в політичній науці.

Тема 8. Проблеми мови політичної науки.

Тема 9. Цивілізаційні і національні особливості політичного пізнання.

Тема 10. Склад і структура процесу пізнання в політологічному дослідженні.

Перелік питань для обговорення на лекції та семінарських заняттях, список літератури для підготовки до кожного заняття та завдання для самостійної роботи, перелік індивідуальних науково-дослідних завдань та вимоги до їх виконання визначені робочою навчальною програмою навчальної дисципліни та розміщені в системі дистанційного навчання.

7. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Структура розподілу балів передбачає: 1) відповіді на семінарських заняттях – 30 балів (не менше двох оцінок на семи семінарських заняттях); 2) написання контрольної письмової роботи – 10 балів; 3) виконання індивідуального науково-дослідного завдання – створення та представлення графічної презентації з визначеної проблеми політико-правового характеру відповідно до теми магістерської роботи – 10
-----------------------------------	---

	<p>балів (з них 7 балів – за проект, 3 бали – за представлення) Загальна кількість – 50 балів. Підсумковий контроль – іспит проводиться згідно графіку навчального процесу в останній місяць семестру і виставляється за результатами виконання аспірантом передбачених навчальною програмою видів робіт – 50 балів Разом – 100 балів</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>Виконання письмової роботи передбачає:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повторення аспірантами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль; 2) написання письмової роботи передбачає виконання аспірантами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає: <ul style="list-style-type: none"> – виявлення розуміння сутності понять і термінів – 5 балів; – вміння структурувати основні принципи та методи наукового дослідження – 5 балів; – знання теоретичних засад, завдань, методів – 10 балів; <p>Загальна кількість – 20 балів.</p>
Семінарські заняття	<p>Відповідь студента на семінарському занятті оцінюється за п'ятибальною системою за визначеними програмою навчальної дисципліни критеріями. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Аспірант допускається до підсумкового контролю (за навчальним планом – іспит) за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни.</p>
8. Політика курсу	
<p>Політика вивчення навчальної дисципліни “Методологія політичної науки” передбачає набуття аспірантами визначених компетентностей через: аудиторну (лекції, семінарські та практичні заняття) та позааудиторну роботу (самостійне опрацювання окремих тем, підготовка до семінарських занять, виконання індивідуальних науково-дослідних завдань, використання можливостей системи дистанційного навчання, виробнича практика). Консультації викладача, відпрацювання студентами пропущених аудиторних занять, отриманих незадовільних оцінок та подачі індивідуальних робіт – середа, 14.00–16.00 год. У випадку встановлення вияву академічної недобросовісності викладач пропонує аспірантові повторно виконати передбачений навчальною програмою курсу вид роботи.</p>	

9. Рекомендована література

Нормативно-правові акти

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 37–38. Ст. 2004 ; поточна ред. – Ред. від 25.09.2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

2. Про науку і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 3. Ст. 25. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>

Підручники і навчальні посібники:

3. Бебик В. М. Політологія : теорія, методологія, практика : підручник. Київ : МАУП, 1997. 248 с.
4. Боришполец К. П. Методы политических исследований : учеб. пособ. для студ. вузов. Москва : Аспект Пресс, 2005. 221 с.
5. Брегеда А. Ю. Політологія: навч. посібник для самост. вивч. дисц. Київ : КНЕУ, 1999. 108 с
6. Ван Эвера С. Методическое руководство для студентов и аспирантов-политологов по подготовке диссертаций. Москва: Аспект Пресс, 2007. 158 с.
7. Гаєвський Б. А. Сучасна українська політологія : навч. посіб. Київ : Вид-во МАУП, 1999. 265 с.
8. Денисенко В. М., Матвієнків С. М., Штерн В. Ю. Політологія. Вступ до спеціальності : підручник. Рек. МОН. Львів : Астролябія, 2007. 360 с.
9. Категории политической науки : Учебник. Москва : МГИМО, 2002. 656 с.
10. Кирилюк Ф. М. Новітня політологія : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2009. 564 с.
11. Кухта Б. Політологія. Історія і теорія політичної науки : курс лекцій. Львів: Кальварія, 2004. 272 с.
12. Мангейм Дж. М., Рич З. К. Политология. Методы исследования., Р. К. Рич. Москва : Изд-во Весь Мир, 1997. 544 с.
13. Методологія політичної науки : матеріали до хрестоматії з навчальної дисципліни “Методологія політичної науки” (для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня – доктор філософії) за спеціальністю 052 “Політологія”. Електрон. навч. посіб. / Упорядник С. М. Дерев’яно. Івано-Франківськ : ПНУ, 2020. 30 с.
14. Ожиганов Э. Н. Моделирование и анализ политических процессов : Учеб. пособ. Москва : РУДН, 2009. 189 с.
15. Політична наука: Методи досліджень : підручник. Рек. МОН. / За ред. О. А. Габрієляна. Київ : ВЦ “Академія”, 2012. 320 с. Серія “Альма-матер.
16. Прикладна політологія : навч. посіб. Рек. МОН. / За ред. В. П. Горбатенка. Київ : ВЦ “Академія”, 2008. 472 с. Альма-матер.
17. Философия и методология науки : учеб. пособ. для студ. высших учеб. заведений / Под ред. В. И. Купцова. Москва : Аспект Пресс, 1996. 531 с.
18. Філософія та методологія науки: підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко. – Київ : ВПЦ “Київський університет”, 2008. – 223 с.
19. Шляхтун П. П. Політологія: історія та теорія : підручник.. Київ : ЦУЛ, 2010. 472 с.

Монографії та статті

20. Агеев А. И., Куроедов Б. В. Особенности применения методологии стратегической матрицы при прогнозировании развития государств на примере России и Китая. 2-е изд. Москва : Ин-т экон. стратегий, 2008. 295 с.
21. Алмонд Г. Политическая наука : история дисциплины. *Полис. Политические исследования*. Москва : Наука, 1997. № 6. С. 174-184.
22. Бебик В. М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика. [Відп. ред. І. В. Хронюк]; Міжрегіон. акад. упр. персоналом. 2-е вид., стер. Київ, 2001. 383 с.
23. Булгаков В. А. Мережний підхід як методологія дослідження політичних систем. *Політологічний вісник*. Київ, 2011. № 56. С. 234-243.

24. Бойко-Бойчук Л. Метод матриць : застосування у політичних дослідженнях. *Політичний менеджмент* : Укр. науковий ж-л. – Укр. центр політичного менеджменту. 2008. № 1. С. 165–176.
25. Валецький О. Л., Ребкало В. А. Теорія і практика політичного аналізу. Київ : Міленіум, 2003. 227 с.
26. Вебер М. Объективность социально-научного и социально-политического познания / Вебер М. Избранные произведения / Пер. с нем. / Сост., общ. ред. и послесл. Ю. Н. Давыдова; Предисл. П. П. Гайденоко. Москва : Прогресс, 1990. С. 345-415. (Социолог. мысль Запада).
27. Великий тлумачний словник сучасної української мови./ Укл. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ : Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2007. – 1736 с.
28. Горбатенко В., Петренко І. Метод “Делфі” та специфіка його застосування у прогностичних розробках : [методологія політологічних досліджень]. *Політичний менеджмент* : Укр. науковий ж-л. – Укр. центр політичного менеджменту. 2008. № 6. С. 174-182.
29. Горбатенко В. П. Політичне прогнозування: теорія, методологія, практика. Київ : Генеза, 2006. 395 с.
30. Дегтярев А. А. Методы политологических исследований. *Вестник МГУ*. Сер.12. 1996. № 6. С. 56.
31. Дегтярев А. А. Политический анализ как прикладная дисциплина : предметное поле и направления развития. *Полис. Политические исследования*. Москва : Наука, 2004. № 1. С. 154.
32. Дерев’янюк С. М. Безпековий вимір народовладдя в умовах гібридної війни. *Держава і право : зб. наук. пр. Серія. Політичні науки*. Вип. 87 / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2020. С. 308–318.
33. Дерев’янюк С. М. Конституційна модель референдуму в Україні : політико-правові мотиви доцільності оновлення. *Сучасна українська політика*. Київ : Вид-во “Центр соціальних комунікацій”, 2012. Вип. 26. С. 7–17.
34. Дерев’янюк С. М. Інститут місцевого референдуму в Україні : доцільність та перспективи оновлення його конституційної моделі. *Прикарпатський вісник Наукового Товариства ім. Шевченка : Серія “Думка”*. 2018. Вип. 5 (49). С. 85–96.
35. Дерев’янюк С. М. Моделі конституційного референдуму за конституціями України та держав Європейського Союзу : порівняльно-типологічна характеристика. *Часопис Київського університету права*. 2008. № 3. С. 106-110. URL : http://kul.kiev.ua/images/chasop/2008_3/2008_3.pdf
36. Дерев’янюк С. Наукове прогнозування політичних процесів. *Державна політика в гуманітарній сфері* : Матеріали круглого столу. Івано-Франківськ: вид-во “Плай”, 2001. С. 26-31.
37. Дерев’янюк С. М. Політико-правові засади референдумів в Україні : монографія; Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ : Вид-во “Місто НВ”, 2011. 847 с.
38. Дерев’янюк С. М. Поняття “місцевий референдум” у законодавчих актах України : політико-правовий зміст дефініції. *Актуальні проблеми політики* : Зб. наук. праць. / гол. ред. С. В. Ківалов; відп. за вип. Л. І. Кормич. Одеса : Нац. ун-т “Одеська юрид. Академія”; Південноукр. центр гендерних проблем, 2012. Вип. 46. С. 348-358. URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/1354/Derevanko.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
39. Дерев’янюк С. М. Термін “референдум” у новітній українській теорії права та політології : особливості дефініції й доцільність її уніфікації. *Політологічний вісник* : Зб. наук. праць. Київ : “ІНТАС”, 2012. Вип. 59. С. 216–226.
40. Дерев’янюк С. М. Термін “референдум” у новітньому українському політичному дискурсі. *Політичний менеджмент* : Укр. науковий ж-л. – Укр. центр

політичного менеджменту. 2012. Вип. 1–2 (52–53). С. 34–42. URL : http://www.ipiend.gov.ua/img/pm/file/PM_52_53_62.pdf

41. Зеленько Г. І. Методологія порівняльних досліджень. *Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова*. Київ, 2010. Вип. 3. С. 184–189.

42. Енциклопедія політичної думки / За ред. Д. Міллера; пер. з англ. Н. Лисюк. Київ : Дух і літера, 2000. 472 с.

43. Истон Д. Новая революция в политической науке. *Социально-политический журнал*. 1993. № 8. С. 115–128.

44. Казанцев А. А. Политическая наука : проблема методологической рефлексии. Обзор круглого стола. *Полис. Политические исследования*. Москва : Наука, 2001. № 6. С. 51–63.

45. Кальниш Ю. Г. Політична аналітика в державному управлінні : теоретико-методологічні засади : Монографія. Київ : Вид-во НАДУ, 2006. 272 с.

46. Короткий оксфордський політичний словник / Пер. з англ.; за ред. І. Макліна, А. Макмілана. Київ : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2005. 789 с.

47. Леванский В. А. Моделирование в социально-правовых исследованиях. Москва, 1986. 96 с..

48. Мала енциклопедія етнодержавознавства / Ред. кол. Ю. І. Римаренко, В. П. Андрущенко, В. Д. Бабкін та ін. Київ : Вид-во “ГЕНЕЗА”; “ДОВІРА”, 1996. 942 с.

49. Малинова О. Ю. Идеи как независимые переменные в политических исследованиях : в поисках адекватной методологии. *Полис. Политические исследования*. Москва : Наука, 2010. № 3. С. 90–99.

50. Методологические подходы политологического исследования и метатеоретические основы политической теории. Комментированное введение / Сост. Н. Конеген, К. Шуберт. Москва : “Российская политическая энциклопедия” (РОССПЭН), 2004. XVIII, 220 с. (Университетская библиотека).

51. Методологія аналізу соціально-політичних проблем сучасного українського суспільства : Підсумк. матеріали круглого столу (17 червня 2004 р.) / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр. Каф. філософії, соціології держ. упр.; [Відп. ред. А. Решетніченко]. Дніпропетровськ, 2004. 99 с.

52. Моделирование в социально-политической сфере: Межвуз. науч.-практ. семинар, 27 апр. 2004 г. / Рос. акад. гос. службы при Президенте РФ, Нац. ин-т бизнеса; / Сост.: Шабров О. Ф. Москва, 2004. 235 с.

53. Неліпа Д. В. Системний аналіз в політології: теорія, методологія, практика. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Центр учб. л-ри, 2011. 311 с.

54. Никитина А. Г. О том, “как возможна” наука политология (Становление и основные методологические проблемы). *Полис. Политические исследования*. Москва : Наука, 1998. № 3. С. 147–156.

55. Ожиганов Э. Н. Стратегический анализ политики. Теоретические основания и методы. Москва : Аспект-Пресс, 2006. 272 с.

56. Павко А. І. Політичні партії та організації в Україні наприкінці ХІХ – на початку ХХ століть: методологія, історіографія проблеми, перспективні напрямки наукових досліджень. Київ : Т-во “Знання України”, 2001. 112 с.

57. Полевой Н. А. Прогнозирование смены парадигм исторического познания : поиск метода : монография. Одесса : Фенікс, 2010. 168 с.

58. Політична енциклопедія. Редкол. : Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. Київ : Парламентське видавництво, 2011. 808 с.

59. Політична наука. Словник : категорії, поняття і терміни / Кухта Б., Романюк А., Старецька Л. та ін. Львів : Кальварія, 2003. 500 с.

60. Політологічний енциклопедичний словник : навч. посіб. для студентів ВНЗів / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Укр. Асоціація політологів.

[Упоряд. В. П. Горбатенко, А. Г. Саприкін; за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна]. Київ : Генеза, 1997. 400 с.

61. Політологічний енциклопедичний словник // НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Укр. Асоціація політологів. [Упоряд. В. П. Горбатенко ; за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка]. 2-е вид., доп. і перероб. Київ : Генеза, 2004. 736 с.

62. Політологія : довідник / Обушний М. І., Коваленко А. А., Ткач О. І. Київ : Довіра, 2004. 599 с.

63. Політологія: історія та методологія / Ред. Кирилюк Ф. М. Київ : Здоров'я, 2000. 632 с.

64. Польовий М. А. Політичні процеси: теорія та практика моделювання : монографія / М. А. Польовий. Одеса : Фенікс, 2011. 288 с.

65. Порівняльне правознавство. Порівняльна політологія: систематичний бібліографічний покажчик За ред. О.В. Кресіна, І.О. Кресіної. Київ : Ін-т держави і права, 2002. 312 с.

66. Рубанов В. Політичний аналіз і аналіз політики : загальне й особливе : [проблеми методології]. *Політичний менеджмент* : Укр. науковий ж-л. – Укр. центр політичного менеджменту. 2009. № 6. С. 36–47.

67. Рубанов, В. В. Теорія та методологія політичної аналітики : монографія. Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. 234 с.

68. Скрипнюк О. В., Селіванов В. М. Методологічні проблеми взаємозв'язку права і політики. *Право України*. Київ, 2007. № 12. С. 14–21.

69. Тетерин А. Е. Применение качественных методов в политологическом исследовании (на примере критического дискурс-анализа Н. Фэркло). *Полис. Политические исследования*. Москва : Наука. 2011. № 5. С. 145–150.

70. Ткачук В. Моделювання як метод аналізу політичних процесів. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*. 2000. Вип. 2. С. 10–15.

71. Ткачук В. Методологічні проблеми аналізу політичної трансформації України. *Вісник Львівського університету. Серія філософські науки*. 2001. Вип. 3. С. 324–329.

72. Ткачук В. Моделювання в системі методів аналізу політичних процесів. *Людина і політика*. 2004. Вип.2. С. 58–62.

73. Ткачук В. Особливості дослідження та моделювання політичних процесів в Україні. *Людина і політика*. 2004. Вип.4. С. 34–40.

74. Філософський енциклопедичний словник / Голова ред. колегії В. І. Шинкарук. Київ : Абрис, 2002. 742 с.

75. Шалак В. И. Современный контент-анализ, Приложения в области: политологии, психологии, социологии, культурологии, экономики, рекламы.; РАН. Москва : Омега-А, 2004. 272 с.

76. Derevianko S., Derevianko O. Models of local referendum according to the constitutions of Ukraine and countries of Central and Eastern Europe: comparative-typological characteristics. *Samorząd terytorialne w Konstytucjach wybranych państw Europy Środkowo-Wschodniej : Zarys problematyki* / Redakcja Iwona Lasek-Surowiec. Chelm, 2018. S. 87–101.

Викладач _____ С. М. Дерев'янюк